

A hulladék fogalma a környezetvédelmi jogban

Tanulmány

(jogkövethetőségi elemzés)

írta:

Dr. Bende Tibor
egyéni ügyvéd

2022
december

A mű szerzői jogi védelem alatt áll.

Előszó:

Tanulmányom a normaértelmezés szabályaira épülően, leíró jelleggel, a hulladék környezetvédelmi jogi fogalmának a megállapítására-, a vonatkozó normaszövegek tartalmának a feltárására-, és érthetővé tételének az előmozdítására irányul. Legalábbis erre próbálok meg – a közérthetőségre törekedve - kísérletet tenni. Szándékosan mellőzöm a bírósági döntésekben megjelenő értelmezéseknek az ismertetését, annak érdekében, hogy azoktól eltérő, adott esetben azokkal teljesen szembemenő, eretnek gondolataimat szabadon tudjam kifejteni. Ezen gondolataimmal kapcsolatban természetesen fenntartom a tévedésemnek a lehetőségét. Éppen ennek okán, tanulmányomat egyben vitaindításnak is szánom.

Bevezetés:

1. A környezetvédelmi jog hulladékokkal kapcsolatos szabályainak a megértéséhez nélkülözhetetlen annak a feltárása, hogy jogi értelemben mi minősül hulladéknak, azaz miből, hogyan, és mikor keletkezik, továbbá, hogy milyen következménnyel jár a hulladék státusnak a beállta, valamint, hogy annak beállta esetén, a helyes jogkövetés érdekében, milyen magatartást kell tanúsítaniuk a jogalanyoknak? E kérdések megválaszolásának a nehézsége abból a helyzetből ered, hogy a környezetvédelmi jogban, a hulladék jogi fogalmával kapcsolatban, három relevánsnak tekinthető rendelkezés található. Nevezetesen a 2012 évi CLXXXV törvény (továbbiakban: **Ht**) 2 § (1) bekezdésének 23-as sz. pontja, és 5 § (2) bekezdésének utolsó mondata, valamint az 1995 évi LIII törvény (továbbiakban: **Kvt**) 30 §-a.

2. E három rendelkezés már önmagában megnehezíti a jogkövetést, mert – jogalkotói segítség hiányában – a jogalanyokra hárul annak az eldöntése, hogy vajon mindhárom rendelkezés a hulladék jogi fogalmának tekinthető-e vagy sem, ha pedig igen, akkor a három releváns rendelkezés hogyan viszonyul egymáshoz, azok közül melyik az elsődleges, és így melyikhez is kell ténylegesen is igazodniuk? Döntésük meghozatala tekintetében tehát, a jogalanyok kiszolgáltatottá váltak. Fokozza ezt a kiszolgáltatottságot még az is, hogy a Kvt és a Ht kommentárja sem született meg a mai napig. Ezért a jogalanyok - téves döntéseiknek következményeit viselve – maguk kénytelenek megválaszolni az előbb feltett kérdéseket. Az alábbiakban általam kifejtettek, a lehetséges válaszok egyikének minősülnek.

Eső rész

A Ht 2 § (1) bekezdése 23-as sz. pontjának az elemzése

Elemzés

3. A Ht 2 § (1) bekezdésének 23-as sz. pontja szerint, „*Hulladék: bármely anyag vagy tárgy, amelyről birtokosa megválnik, megválni szándékozik vagy megválni köteles.* (továbbiakban: **Definíció**).

4. A Definíció szövegtartalma teljes mértékben azonos a 101/1996 (VII. 12.) Korm. rendelettel kihirdetett, un. Bázeli Egyezmény, valamint az OECD, továbbá az EU környezetvédelmi jogi hulladék-fogalom meghatározásával. Lerögzíthető tehát, hogy itt egy nemzetközi illetve uniós fogalomról, s annak a hazai jogunkba való, egy az egyben történt átültetéséről van szó. Az átültetés jogtechnikailag egy törvényi értelmezéssel történt. Ennek lényege, hogy a jogalkotó maga határozza meg azt, hogy

az adott jogszabály vonatkozásában, egy adott fogalmon, ténylegesen mit is kell érteni. Ezért azt a jogalkalmazás során, úgy kell érteni, ahogy azt a jogalkotó megalkotta, vagyis nem megengedett annak sem kiterjesztő, sem pedig megszorító értelése. (Megjegyzem, hogy a kiterjesztő értelmezésére – különösen az Európai Bíróság döntéseiben – számos példa található. Ezen értelmezések azonban – amennyiben következetesen fenntartjuk a törvényi értelmezés hivatkozott jogtudományi fogalmát - a magyar jogban véleményem szerint relevanciával nem bírhatnak, és így perbeli hivatkozás alapjául sem szolgálhatnak.)

5. Fentiekből egyértelműen következik, hogy a Definíció csak és kizárólagosan a Ht vonatkozásában bír relevanciával, a Ht vonatkozásában azonban - kétséget kizáróan - **a hulladék jogi fogalmának tekintendő.** Ezen megállapításumat azért is tartom helytállóknak, mert eljárásaik során, a hatóságok és a bíróságok is, a Definíciót egyértelműen a hulladék jogi fogalmának – mégpedig, egyetlen és kizárólagos fogalmának - tekintik.

6. A Definíció vizsgálatát megelőzően, le kell szögezmem, hogy a Definíció nem utal semmiféle olyan listára, illetve jegyzékre, stb. amely rögzítené, felsorolná azon anyagokat, tárgyakat, amelyek hulladékképzőknek minősülnének, s így amelyekből hulladékok keletkeznének. Tehát a normaszöveg szempontjából, a hulladék jogi fogalmának nem képezi a részét az anyagnak illetve a tárgynak bármely listán, illetve jegyzékben – így pld. a hulladék irányelv 1. sz. mellékletét képező listán, vagy a Hulladékjegyzékről szóló 72/2013 (VIII.27) VM rendeletben – való szereplése. Ezt azért akartam kiemelni, mert talákoztam olyan jogértelmezéssel, miszerint pld. a hivatkozott listán, vagy az említett rendeletben való szereplésnek a ténye fogalmi elemnek minősül, annak ellenére is, hogy a listán való szereplés nem jelenti minden esetben az adott anyag illetve tárgy minden előfordulási formájának, és minden előfordulási módjának, körülményének a hulladékképző voltát, mert ahhoz még a hivatkozott normaszöveg további elemeinek a fennállása is kell. Így tehát **bármely lista, illetve jegyzék** – s így az említett lista, illetve jegyzék is - mint un. off–shore kvázi fogalomelem, **akkor sem bír relevanciával**, ha azt pld. az Európai Unió Bírósága, vagy a hazai bíróságok netán mégis fogalmi elemnek tekintik, vagy tekintenék. Ezen állításumat egyértelműen alátámasztja a Definíció törvényi értelmezésnek való minősülése, valamint a Ht 63 § (4) bekezdése is.

7. Rátérve a Definíció tartalmának a feltárására, kiindulásként megemlítem, hogy a szakirodalom tabuként kezeli e Definíciót. A szerzők ugyanis következetesen átlépik a Definíció törvényszövegből kiinduló tartalmának a feltárását és jogkövethetőségi szempontú elemzését. Pedig e nélkül maga a Ht sem értelmezhető, és az annak megfelelő helyes jogkövetés sem alakítható ki.

8. Egyértelműen megállapítható, hogy a Definíció objektív és szubjektív elemeknek a kombinációjából áll, mégpedig úgy, hogy az abszolút objektív elemekhez (azaz az anyaghoz és a tárgyhoz) részben objektív, részben pedig szubjektív összetételű részelemek (birtokosi magatartás, birtokosi szándék stb.) kapcsolódnak. Megállapítható továbbá, hogy a Definíció részét képező elemek (pld. anyag, birtokos, stb.) tekintetében, a jogalkotó nem élt a törvényi jogértelmezésnek a lehetőségével, s ezzel azok tartalmának a feltárását, a jogalanyokra hártotta.

9. A Definíció elemei közül elsőként az „anyag” és a „tárgy” szavak értelme szorul feltárára. Mivel analógia révén a Ht. 2 § (7) bekezdésének az alkalmazásával sem kaptam érdemi válasz e szavaknak az értelmére, a tudomány felé kellett fordulnom. A tudomány filozófiai, fizikai, kémiai, hitéleti stb. megközelítési módjai közül, az un. fizikai értelemben vett anyagfogalomból kiindulva, azt lehet mondani, hogy az anyag az, ami a világegyetemet alkotja, azaz eleminél elemibb részecskék (elektronok, protonok, atomok, ionok stb.), abból felépülő kémiai elemek, azokból álló különféle vegyületek, elemek, ötvözetek stb. halmaz. Lényegét illetően tehát, az a szubsztancia, amiből a tárgyak állnak. Azaz, az anyag érzékelhető formában a tárgyakban testesül meg. Az anyagnak a tudományos fogalma tehát óhatatlanul összefonódik a tárgynak a fogalmával. Ezért az anyagnak, mint hulladékképző szub-

sztanciának, a Definíció vonatkozásában nincs jelentősége. Ugyanis a tárgy - mint gyűjtőfogalom - magába foglalja az anyagot is, ezért a tárgy mellett az anyagnak a külön való szerepeltetésére felesleges. Abból viszont, hogy a Definícióban a tárgy mellett az anyag is szerephez jut, arra következtettem, hogy a keresett fogalmaknak az értelme nem a tudomány, hanem a hétköznapi élet oldaláról vizsgálódva tárható fel. A hétköznapi életben - az anyag esetében az „alapanyagok”, „segédanyagok” stb. szavakra, tárgy esetében pedig, a „termékek”, „művek”, „alkotások” stb. szavakra épülően - az anyag az a fizikailag létező szubsztancia, ami megmunkálásra, feldolgozásra vár, vagy azt szolgálja (pld. fa, kő, fém, víz, oldat, műanyag, stb.), tárgy pedig, nem más, mint az anyag megmunkálásnak, feldolgozásnak az eredményeként fizikailag létrejövő új dolog (pld. bútor, hajó, repülő, festmény, szobor, épület, építmény, kőolajtermék, stb.) Egymástól való elhatárolásuknál tehát, a megmunkálás, a feldolgozás képezi az elválasztó vonalat. Konklúzióként megállapítható, hogy a Definíció „*anyag*” és „*tárgy*” szavai alatt, a hétközpri értelemben használt anyag és tárgyfogalmakat kell érteni.

10. Az előbbiekből következően, hulladékképzőnek csak és kizárólagosan a hétköznapi élet szerinti értelemben vett anyag és a tárgy minősülhet. A-contrárió, **mindaz, ami nem minősül ezen értelem szerint, sem anyagnak, sem pedig tárgynak, abból nem is keletkezhet hulladék.** A Definíció tárgyi hatálya így pld. az energiára sem terjed ki, annak ellenére sem, hogy a nem hasznosítható energiára a hulladék energia kifejezést is szokták használni.

11. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy mindenkor élesen **el kell egymástól határolni**, a hulladéknak nem minősülő, de potenciálisan hulladékképző anyagot és tárgyat, a hulladékstátuszt elnyert, s így hulladéknak minősülő anyagtól és tárgytól.

12. Miután feltártam, az anyag és a tárgy szavaknak a Definíció szempontjából releváns értelmét, arra a kérdésre keresem a választ, hogy a Definíció tárgyi hatálya vajon kiterjed-e a világon fellelhető összes fizikailag megtestesülő anyag-, és tárgyformára? Mivel az anyagnak és a tárgynak a konkrét fizikai megnyilvánulási formái gyakorlatilag felleltározhatatlanok, a feltett kérdés csak a „*bármely*” és a „*birtokosa*” szavak értelmének feltárásával, valamint a Ht tárgyi hatályának az elemzésével válaszolható meg.

13. A „*bármely*” szó tartalma alatt lényegét illetően – megkülönböztetés nélküli – mindenséget kell érteni. Ezért első ránézésre, minden anyag, és tárgyforma - függetlenül a funkciójától, rendeltetésétől, felhasználásától, alkalmazásától stb. - potenciális hulladékképzőnek minősül, és ebből következően hulladékká is válhat. Vagyis a 12. sz. pontban felvetett kérdésre – a „*bármely*” szó szempontjából, az „igen” a helyes válasz. Viszont a „*birtokosa*” szó egyértelmű utalást tartalmaz arra, hogy a Definíció szempontjából, csak azon anyag, illetve tárgyformák válhatnak hulladékká, egyrészt amelyek birtokba vehetők, illetve amelyek így tulajdonjognak a tárgyai lehetnek, másrészt pedig, az előbbieik közül is csak azok, amelyeknek ténylegesen is birtokban vannak. Megfordítva, egyrészt **mindazon anyag és tárgy, - így pld. a Föld légkörét alkotó levelő - amely felett tulajdonjog nem gyakorolható, nem is válhat hulladékká, másrészt azok az anyagok illetve tárgyak** – így pld. a birokba végtelükig a lezuhant repülőgép, elsüllyedt hajó roncsai - **amelyek** annak ellenére, hogy tulajdonjognak a tárgyai lehetnek, **nincsenek senkinek a birtokában, nem válhatnak hulladékká, és nem minősíthetők hulladékká.** A 12. sz. pontban felvetett kérdésre tehát, a „*birtokosa*” szó szempontjából, csak a nemleges válasz adható, és e válasz felülírja a „*bármely*” szóból eredően levezetett igen választ. Vagyis a Definíciót érintően, az agyag, és tárgyformák felleltározhatatlan köre **leszűkül a tulajdonjog tárgyát képező és ténylegesen is birtokba lévő anyag, és tárgyformáknak a halmazára** (továbbiakban: **Releváns Halmaz**)

14. A Ht 1. § (1) bekezdésének a.) pontja és arra épülően, a Ht 1. § (3) bekezdése, konkrét felsorolását adja azon - Releváns Halmazba tartozó - anyag és tárgyformáknak, amelyekből képződő hulladékokra, illetve az ott felsorolt hulladékokra a Ht rendelkezési nem alkalmazhatók, vagyis amelyekre

a Ht tárgyi hatálya abszolút nem terjed ki (továbbiakban: **Abszolút Hatálytalanság**). Továbbá, a Ht 1. § (2) bekezdésében szereplő anyag és tárgyformákra, illetve állati tetemekre és állati szerves anyagokra, a Ht tárgyi hatálya csak akkor nem terjed ki, ha az ott megnevezetten kívül, más uniós jogi aktust átültető vagy végrehajtó jogszabály a Ht-től eltérően rendelkezik (továbbiakban: **Relatív Hatálytalanság**). Ezen hatálytalanságoknak az oka az, hogy az ott rögzített anyag és tárgyformákra (pld. a radioaktív anyagokra stb.) és a belőlük keletkező hulladékokra speciális szabályok vonatkoznak, illetve vonatkozhatnak. A Ht hivatkozott rendelkezései tehát – létrehozva az. un. **Szűkített Releváns Halmazt** - az Abszolút Hatálytalanság esetén tovább szűkítik, a Relatív Hatálytalanság esetén pedig, tovább szűkíthetik a Releváns Halmazt. Ezért mindenkor javasolt a Releváns Halmazba tartozó minden egyes anyag és tárgy tekintetében, **külön is megvizsgálni, hogy ténylegesen is részét képezik-e az un. Szűkített Releváns Halmaznak**, s így rájuk, és a belőlük keletkező hulladékokra vonatkozóan a Ht-t, vagy pedig, más speciális jogszabályt kell-e alkalmazni.

15. Fentiekre tekintettel megállapítható, hogy a 13. sz. pontban említett „*bármely*” szó értelme ezért, csak a Releváns Halmazba-, a 14. sz. pontot is figyelembe véve pedig, az un. Szűkített Releváns Halmazba tartozó anyagok, termékek tekintetében bír jelentőséggel.

16. Lényeges megemlíteni, hogy a Definíció vonatkozásában **irreleváns** a Szűkített Releváns Halmazba tartozó anyagoknak és tárgyakkal tényleges fizikai (használató, nem használható, működőképes, nem működőképes stb.) állapota, valamint a funkciója (fogyasztási termék, műtárgy, műkincs stb.) Ez abból is egyértelműen következik, hogy a Definíció nem alkalmazza pld. ”a műkincseket kivéve”, illetve „bármely eredeti rendeltetésére már nem használható” kifejezéseket.

17. Kitérésként megjegyznem, hogy a Definícióban szereplő „*anyag*” és a „*tárgy*” szavak értelme, teljesen megegyezik, a római jog által kidolgozott, és a hatályos polgári jogunk által is alkalmazott „*dolog*” (res) szónak a fogalmával. Jogi értelemben ugyanis dolognak minősül mindaz a fizikai léttel bíró testi tárgy, amelyen tulajdonjog és/vagy birtokjog állhat fenn. Leszögezhető tehát, hogy a **Definíció „anyag” és a „tárgy” szavait a „dolog” (res) szó teljes egészében lefedi**. Ezért csak a jogkövetés elősegítésének célzata adhat magyarázatot arra, hogy akár nemzetközi, akár hazai szinten, a Definíció megalkotásakor, dogmatikailag miért került a „dolog” szó mellőzésére?

18. Továbbiakban arra keresem a választ, hogy a Definíció vonatkozásában kit kell birtokosnak tekinteni? Birtokossá bárki válhat, aki a Szűkített Releváns Halmazba tartozó anyagot, illetve a tárgyat (továbbiakban: **Dolog**) a birtoklás szándékával hatalmába veszi, vagy az ily módon a hatalmába kerül, vagyis **birtokos az a jogalany, akinél a Dolog van**. A Definíció **nem tesz különbségek** a birtokosok között abból a szempontból, hogy, a birtokos milyen szereplője (kitermelő, gyártó, forgalmazó, felhasználó, végfelhasználó stb.) az egyenes, illetve a körforgásos gazdaságnak. Amennyiben ugyanis a jogalkotó ennek relevanciát kívánt volna tulajdonítani, akkor megfelelő szövegalkalmazással (pld. a „végfelhasználó birtokosa” kifejezéssel) pontosította volna, a birtokos személyének a gazdaságban elfoglalt helyét. Ezt azonban nem tette meg, s ennek végeredményként, a birtokosoknak a körét, a legszélesebben húzta meg. Megjegyzem, hogy **annak sincs jelentősége** a Definíció vonatkozásában, hogy a birtokos milyen formában, és jogcímen (tulajdonosként, bérlőként, hasznélvezőként, kölcsönvevőként, letéteményesként stb.) birtokolja a dolgot. A jogalkotó tehát a forma és jogcímkör szempontjából sem szelektált a birtokosok között.

19. A Definíció „*megvállik*” szavára rétérvé, megállapítható, hogy az, egy egyes szám harmadik személyben kifejezett, jelen idejű cselekvést kifejező ige. Értelme szerint, valamitől való elválást, elszakadást, elkülönülést, esetünkben pedig, a Dolognak a birtokos birtokából való, szándékolt, a birtokos eljárására visszavezethető kikerülését jelenti. Megvállásnál - a Definíció „*megválni szándékozik*” kifejezésének, a szándék keletkezési időpontjára gyakorolt szűkítő hatása folytán - a szándéknak közvetlenül a cselekmény kifejtése előtt kell kialakulnia. Ebből következően, a Definíció vonatkozásá-

ban a megválás nem más, mint a birtokos által hirtelen eldöntött, gyors cselekvés, amelynél a cselekmény kifejtése tényének a megállapítása, egyben a birtokos megválási szándékának a létrejöttét is bizonyítja.

20. Fontosnak tartom kiemelni, hogy a Definíció vonatkozásában **irreleváns** a megválásnak az oka (rászorultság, kötelezettség teljesítés stb.), jogcíme (tulajdonjogátruházás, bérbé, letétbe való adás stb.) a jogcímmel összefüggésben, a megválás szándékának az átmeneti, vagy végleges jellegű megválásra vonatkozó irányultsága, valamint a cselekmény megvalósításának a jogszerű, illetve jogellenesen módja. E megállapítás helyességére utal, hogy a jogalkotó a „*megvállik*” szóhoz kiegészítő kifejezést (pld. „*véglegesen megvállik*”) nem kapcsolt. Ennek következtében a megválás ok, jogcím, szándék, és magatartás függetlené vált. Ez utóbbiból pedig az következik, hogy a Definíció oldaláról nézve, a megválásra, a Dolognak az elhagyásával (*derelictio*) is sor kerülhet. Ezt viszont a Ht 1/A § (1) bekezdése kifejezetten tiltja. A jogalkotó tehát, e tiltással pótolta a Definíció ezen pontatlanságát.

21. A Dolog a **cselekmény megvalósításával válik hulladékká, mégpedig a cselekmény kifejtésének az időpontjában**. Megfordítva, mindaddig, amíg a Dolog – e fordulat szerint - birtokosának a birtokban van, az dolognak és nem hulladéknak minősül. Vagyis a birtokosnak a kifejtett megválási cselekménye képezi a határkövet. Elhatárolási szempontból elemzést érdemel még az az eset, amikor a Dolog, birtokosának a szándékán és magatartásán kívüli okból kerül ki a birtokból. Például amikor azt egy tolvaj ellopja. Megválási szándék, és az azt kifejező megválási magatartás hiányában azonban, a Dolognak a birtokból való ily módon történő kikerülése **nem eredményezi** a Dolognak a hulladékká való válását. Tehát az ellopott Dolog nem válik hulladékká.

22. A jogalkotó a Definíciónak a „*megválni szándékozik*” kifejezésével, a Dolognak a megválási cselekmény kifejtésének az időpontjában bekövetkező hulladékká válását időbelileg előre hozta, és azt – elkülönítve a magatartástól - a birtokos megválási szándékának a létrejöttéhez igazította. Ezzel azt kívánta elérni, hogy **már a megválás előtt elnyerhesse a Dolog a hulladék státuszt**, ha birtokosában felmerül a Dologtól való megválásnak a szándéka. Ez azonban csak úgy valósulhat meg, ha a megválási szándéknak a pusztá létrejötte, **a szándék létrejöttének a pillanatában beállítja a Dolog hulladék státuszát**. Ebből pedig egyenesen következik, hogy a szándék későbbi megváltozása irreleváns, vagyis az esetleg létrejött szándékhiba utólag nem orvosolható. E megállapítás helyessége abból is következik, hogy a jogalkotó nem a „*véglegesen megválni szándékozik*” kifejezést alkalmazta, vagyis egyértelműen a legkorábban beálló szándékot kívánta preferálni. A 20. sz. pontban foglaltak e kifejezés vonatkozásában is helyénvalók, azzal a kiegészítéssel, hogy itt még irreleváns az is, hogy a megválásra ténylegesen sor kerül-e, vagy sem, valamint, hogy a szándék létrejötte és létrejöttének az időpontja, más személy (pld. a hatóság stb.) részéről bizonyítható-e vagy sem.

23. A „*megvállik*”-szó-, valamint a „*megválni szándékozik*” kifejezés, lényegét tekintve a birtokos személyéből kiindulva, annak megválási akaratára (azaz egy szubjektív tényezőre) alapozva határozza meg a Dolognak a hulladékká való válását. A „*megválni köteles*” kifejezés azonban objektív oldalról közelíti meg a témát, gyakorlatilag kimondva, hogy egy Dolog akkor is hulladéknak minősül, ha annak a birtokosát – birtoklási akaratát felülírva, netán azzal szembe menve – a Dolog birtokától való megválási kötelezettség terheli. A jogalkotó tehát be kívánta magát biztosítani arra az esetre is, amikor a birtokosnál nem alakul ki a megválásnak a szándéka. E fordulat során **a megválási kötelezettség létrejöttének az időpontjában válik a Dolog hulladékká**. Irreleváns, hogy a kötelezettség mikor válik teljesítendővé, valamint, hogy a kötelezettség szerződésből, jogszabályból, hatósági-, vagy bírósági határozatból származik-e. E megállapítás helyessége abból is következik, hogy a jogalkotó nem a „*jogszabály stb. alapján megválni köteles*” kifejezést alkalmazta. Vagyis egyértelműen lerögzíthető, hogy a szerződésből eredő megválást is preferálni kívánta.

24. A „megvállik”, a „megválni szándékozik”, és a „megválni köteles” kifejezések egymáshoz való viszonya tekintetében megállapítható, hogy egymással egyenrangúan, speciálisoknak, s így elsődlegeseznek a „megválni szándékozik”, és a „megválni köteles” kifejezések minősülnek. A „megvállik” szó pedig, csak akkor jut szerephez, ha az előző kettő közül egyik sem áll fenn. Ez abból is következik, hogy a „megválni szándékozik” kifejezés lényegében hatástalanítja, a „megvállik” szónak a fentebb ismertett jelentését. Ennek ellenére, úgy gondolom, hogy **a fő szerepet a mégis a „megvállik” szó tölti be.** Ugyanis a megválási szándék kialakulása tényének és időpontjának a bizonyítása szinte lehetetlen, ha a szándék az egón belül marad, és annak manifesztálódása nem következik be, vagyis ha a szándéknak nincs valamilyen mások által is észlelhető külső megjelenési formája. Ilyen forma lehet egy részcsелеkvés is, azaz pld. egy matracnak a pincébe való levitele. Sok esetben azonban magának a részcsелеkménynek a kifejtése is igen nehezen bizonyítható (pld. ha a matracnak a pincében való tárolást nem látta senki). Úgyszintén a nem vagy nehezen bizonyítható a szóban, illetve a ráutaló magaratással létrejött szerződések által generált megválási kötelezettség is. A dogmatikailag általános „megvállik” szót mégis az a funkciója teszi speciálissá, s így elsődlegessé, hogy a gyakorlatban, akkor is bizonyíthatóan beállítja egy Dolognak a hulladék státuszát, ha a Dolog - másik két kifejezésből eredő - korábbi időpontban már beállt rejtett hulladék státusza, a hivatkozott bizonyítási nehézségek folytán, nem lenne bizonyítható.

Összefoglalás

25. A Definíció hétköznapi megfogalmazása szerint, hulladék – megkülönböztetés nélkül - minden tulajdonjog tárgyát képező, birtokban tartható, a Szűkített Releváns Halmaz körébe tartozó Dolog (anyag, tárgy), amely, vagy már szándékosan kikerült birtokosának a birtokából (megválás) vagy ugyan még nem került ki, de amely tekintetében, már kialakult a birtokosának a megválási szándéka, illetve amelyre már beállt birtokosának a megválási kötelezettsége.

26. A **Definíció univerzális**, vagyis a hatálya kiterjed minden birtokátruházásra, minden birtokátadó és birtokba vevő dologbirtokosra, - tényleges mivoltától, állapotától, funkciójától függetlenül – minden tulajdonjog tárgyát képező, birtokban tartható, és birtokba lévő, a Szűkített Releváns Halmaz körébe tartozó Dologra. Ezt azért is tartottam fontosként kiemelni, mert a Definíció tabuként való eddigi kezelése folytán, az a nézet alakult ki, miszerint „*megelőzhető a hulladéknak a keletkezése, ha a fölöslegessé vált holmikat a kidobás helyett, másnak átadjuk, s ezzel megakadályozzuk a dolognak a hulladékká való válását.*” (továbbiakban: **Nézet**). A Nézet téves, mert a másnak való átadás, minden esetben birtokátruházás révén valósul meg, amely – a Definíció értelmében – a Dolog vonatkozásában hulladékstátuszt beállító magatartásnak minősül. A Nézet tehát, a Definícióra épülő hulladékfogalomból nem vezethető le.

Hulladék státusz

27. A Definíció joghatása, a Dolog hulladék státuszának **abszolút hatállyal** való a beállítása, amellyel a Dolog hulladékká, birtokosa pedig, hulladékbirtokossá (Ht 2 § (1) 24. pont) válik. Vagyis az a továbbiakba mindenki vonatkozásában hulladéknak fog minősülni, és vele mindaddig akként is kell bánni, ameddig az – átesve a hulladékgazdálkodási eljárás - el nem veszi a hulladéknak való minősülését.

28. A hulladékgazdálkodás jogilag szabályozott, hulladékgazdálkodási hatósági engedély alapján végezhető tevékenység. Célja, a hulladék sorsának a rendezése. Ennek során, a hulladék hasznosíthatóvá tételével vagy elveszti a hulladék státuszát, s így újra Dologgá válva, anyagként újra bevezethető lesz a termelési folyamatokba, illetve tárgyként a rendes kereskedelemben (Ht 9.§ - 10§), vagy energetikai hasznosítása révén, a benne lévő energia kerül kinyerésre. Ha pedig – valamilyen okból – ezek

egyike sem lehetséges, akkor ártalmatlanítása révén, megsemmisítésre (pld. égetésre) vagy elkülönített végleges lerakásra kerül.

Elvárt magatartás

29. „A jogszabályok ismeretének hiányára senki sem hivatkozhat” szlogenből eredően, a jogalanyoknak tisztában kell lenniük a hulladék - Definícióra épülő - jogi fogalmával, és így - annak alapján - **fel kell ismerniük**, a Dolgokat érintően, azok hulladékstátuszának a beálltát. Jogkövetően ugyanis csak e felismerés alapján tudnak eljárni. A felismerés azonban nem elég! A helyes jogkövetéshez ismerniük kell még a jogilag elvárt magatartásokat is.

30. A Ht-, illetve arra épülő végrehajtási jogszabályok alapján, a hulladékbirtokosoktól – eltérő rendelkezések hiányában - elvárt, hogy a hulladékot beazonosítsák, hulladékkategóriákba besorolják, nyilvántartásba vegyék, elkülönítetten gyűjtjék, és gondoskodjanak annak a hulladékgazdálkodás keretében való kezeléséről illetve, kezeltetéséről. Ez utóbbinak a hulladékbirtokos – ha a szükséges technikai és jogi feltételek részére adottak, hulladékgazdálkodóként - maga is eleget tehet. Ellenkező esetben viszont a kezelést – annak elvégzésére jogosult – hulladékgazdálkodási tevékenységet folytató vállalkozással kell elvégeztetnie.

Jogkövethetőség

31. A Dolog tényleges hulladék állapotának a hiányában, a hulladék státuszának a beálltával, a hulladék Definícióra épülő jogi fogalma alapján **elvárt jogkövető magatartások** - a Definíció univerzalizálásából következően - **betarthatatlanok**. Ugyanis – az említett kivétellel - olyan magatartásra ösztönöznek, illetve olyan magatartást várnak el, amelyek a józanésszel ellentétesek. Ezért a következőkben ezek bemutatásával foglalkozom.

32. Elsődlegesen a jogkövethetőséget a birtoklások láncolata oldaláról elemzem, mert a Dolgok életciklusuk (alapanyag kitermelés, gyártás, forgalmazás, használat, stb.) során birtokostól-birtokoshoz kerülnek. Azért is fontos ez a vizsgálat, mert a Definíció funkcionális elsőbbséggel rendelkező „*megválnak*” szava folytán, minden realizált birtokátruházáshoz, hulladékstátusz keletkezés kapcsolódik. Vagyis minden birtokátruházásnál a Dolog – ha a korábbi birtokváltásának az eredményeként még nem vált volna hulladékká – jogilag hulladékká válik. Azaz a Dolog birtokát megszerzők, nem Dologhoz, hanem hulladékhoz jutnak. Ezért a Definícióra épülően, a Ht szabályai folytán, a jogalanyoktól elvárt helyes jogkövető magatartás, az átruházott birtokú Dolognak, mint hulladéknak, a hulladékgazdálkodás keretébe való vonása lenne. Ez azonban a mindennapi életben, nagyon nagy számban kivitelezhetetlen. Ugyanis – mint ahogy az a Nézetből is következik - senki sem tekinti a megvásárolt, ajándékba kapott, kölcsönbe vett, letétbe tett, feldolgozásra átadott, stb. Dologt hulladéknak. Vagyis a birtokossá váló jogalanyok nagy sokasága jogellenesen eljárva, **megszegi** az említett elvárt magatartást. Megszegik, mert birtokszerzésük célja a Dolognak dologkénti használata és nem hulladék-kénti kezelése. Még abszurdabb a helyzet, ha a birtokba adók köréből kiemelve, a kitermelő, a gyártó, vagy a forgalmazó oldaláról vizsgálódok. Ugyanis a kitermelő, a gyártó, a forgalmazó, már a kitermelés, a gyártás, a beszerzés megkezdésekor kialakult szándékkal bír a megvásárlás tekintetében. Ezért a Definíció „*megválni szándékozik*” kifejezése folytán, egyértelműen megállapítható, hogy a kitermelő, a gyártó, a forgalmazó nem anyagot termel ki, nem tárgyat állít elő, nem Dologt forgalmaz, hanem hulladékot, és így már eleve nem Dologt, hanem hulladékot ruház át. Ebből következően, az általuk a hulladékgazdálkodás körén kívül eső minden birtokátruházás **jogellenes**. Leszögezhető tehát, hogy a Definíció – a hulladék kitermelését, gyártását, forgalmazását kivéve – a mindennapi élettel össze nem egyeztethető módon, lényegét illetően, tilalmazza a Dolognak a kitermelését, a gyártását és forgalmazását. Áttérve a birtokszerző oldalára, megemlítem, hogy a Definícióból következően, a

hulladék birtokát, jogszerűen, csak hulladékgazdálkodási hatósági engedéllyel rendelkező-, illetve a Ht által, a hulladék birtokba vételére feljogosított jogalanyok szerezhetik meg. Ez pedig azt jelenti, hogy birtokszerzővé jogszerűen, csak ilyen engedéllyel, illetve felhatalmazással rendelkező jogalanyok válhatnak. Ezért minden további birtokszerzőnek a birtokszerzése - hatósági engedély, illetve feljogosítottság hiányában – **jogellenes**. Vagyis a Definíció létrehozta azt az abszurditást is, hogy feljogosítottság hiányában, hulladékgazdálkodási hatósági engedély kell akár egy könyvnek a megvásárlásához is. Leszögezhető tehát, hogy a Definíció – az engedély, illetve a feljogosítottság hiányában, a mindennapi élettel össze nem egyeztethető módon, indokolatlan feltételhez köti a Dolgok birtokának a megszerzését. Fentiekből tehát az következik, hogy a Definíció – a birtokátruházások oldalról nézve – univerzalitása folytán, a **jogkövetésre megosztó és betarthatatlan hatással bír**.

33. Még egy gondolat. A Definíció szerint, a hulladék valójában **nem ott keletkezik**, ahol az ésszerűség és a hétköznapi tapasztalat szerint várnánk. Vagyis nem a végfelhasználóknál. Ugyanis a Dolog - a Definíció szerint - még az előtt hulladékká válik, hogy hozzájuk eljutna. A Definíció valójában, fő hulladéktermelőknek a kitermelőket és a gyártókat tekinti. Van ebben ráció. Mert ha nem más, mint csak az un. tervezett avulást (azaz mérnöki kifejezéssel, a termékek élettartamra való méretezését) valamint azon a tényeket nézzük, hogy a termékek alapvetően nem javítható (un. dobd el) állapotban kerülnek legyártásra, ha pedig javíthatók, akkor a javítási alkatrészek drágábbak, mint maga a komplett termék, a javító-szervizelő hálózatok felszámolásra kerültek, a gyártók a jótállási kötelezettségüknek nem javítással, hanem komplett termékcserevel tesznek eleget, stb. akkor úgy tűnhet, hogy a Definíció megalapozottan telepíti a hulladékképzésért való alapvető felelősséget a kitermelőre és a gyártóra. Csakhogy a Definíció funkcióját nem az említett problémáknak a jogi megoldása képezi. Különösen pedig, nem úgy, hogy ezzel a hulladék jogi fogalma tekintetében **egy jogkövet-hetőségi káosz keletkezik**.

34. Másodlagosan abból a szempontból vizsgálódok, hogy a Definíció hogyan hat ki a Dolgok körébe tartozó egyes dologfajtákra, valamint az adott dolognak a tényleges fizikai állapotára. Azért is fontos ez a vizsgálat, mert a Definíció - univerzális volta folytán - nem tesz különbséget a dologfajták között, és nem differenciál az adott dolog tényleges fizikai állapota szerint sem. Ez pedig azzal jár, hogy akár még egy teljesen új, tehát még használatba sem vett dolog (netán egy originált csomagolással ellátott tárgy), illetve egy műtárgy (pld. egy Munkácsy Mihály festmény) is automatikusan hulladékká válik legkésőbb a birtokosának a birtokából való kikerülésével, ha ezen státuszt, a megválási szándéknak a beálltával korábban még nem érte volna el. Lényegét tekintve ugyanaz mondható el, a rendeltetés-szerű használatra még alkalmas, tehát tényállapotánál fogva, és ebből eredően a józanész szerint, hulladéknak nem minősülő Dolgokra is. Márpedig a Definíció szerint, a megválással, a teljesen új, illetve a rendeltetés-szerűen még használható dolgok is hulladékká válnak, és úgyszintén hulladékká válnak ily módon, a műtárgyak, a műkincsek, a történeti értékű kéziratok, stb. is. Ez pedig a józanésszel teljesen szembe megy. Senki sem tekinti ugyanis az ilyen Dolgokat hulladéknak, ezért **megszegve a Ht-t**, senki sem vonja azokat a hulladékgazdálkodás keretébe. Triviálisan látszik tehát, hogy a Definíció a **jogkövetésre ezen okokból eredően is megosztó és betarthatatlan hatással bír**.

35. Kénytelen vagyok megemlíteni, hogy a Ht-nek a 2021.03.01. napjától hatályos normaszövege a hulladék keletkezésének a megelőzését a Ht alapelvevé tette, vagyis előírta, hogy a jogalanyok kötelesek mindent megtenni a hulladék keletkezésének a megakadályozása érdekében. Ezen alapelvvel a Definíció teljes mértékben szembe megy, mert annak révén, a Dolgok már a kitermelő (gyártó) által való értékesítést megelőzően elnyerik a hulladék státuszukat, illetve általa hulladéknak minősülhetnek pld. a műtárgyak, valamint a teljesen új, illetve a rendeltetés-szerű használatra még alkalmas Dolgok is. Vagyis a **legnagyobb hulladékképzőnek maga a Definíció tekintendő**. Ezért tehát ha valóban fontos a hulladékok keletkezésének a megelőzése, akkor legelső lépésként azt a Definíció mielőbbi megváltoztatásával kellene elősegíteni.

Összegzés:

36. A Definícióból egyértelműen kitűnik, hogy a jogalkotó a fogalomnak a megalkotásánál a teljességre törekedett, és olyan fogalmat kívánt létrehozni, amely az életviszonyoknak minden szegletét lefedti, s mindezt annak az érdekében, hogy egyetlen egy dolog, és egyetlen egy élethelyzet se csúszhasson ki a szabályozás alól. A megalkotott fogalom tehát igen tág, s számos jogértelmezés szerint, a szűkítése jelentős jogkövetkezményt (pld. környezeti kárt) idézne elő. A szándékot és a célt nem vitatom, de nem is vitathatom. Ugyanakkor azonban meg kell említenem, hogy véleményem szerint ennek a tág szabályozásnak a hátránya - hétköznapi kifejezéssel élve - az, hogy a fürdővízzel együtt gyakorlatilag a gyerek is kiöntésre kerül. Vagyis a jogalkotó a Definíciónak, valamint ahhoz kapcsolódóan, az elvárt magatartásoknak a megalkotásával **jogkövethetőségi káoszt idézett elő**. A káosz abból áll, hogy a Definíció ugyanis olyan magatartásoknak a kifejtésére is ösztönöz, ami a jogalanyok számára nem követhető, mert annak követése a gazdasági és az életfolyamatok a teljes leállítását eredményezné. S e tény, még akkor is igaz, ha ellene az lenne a fő érv, hogy a szűkítő, azaz az életszerűséghez jobban igazodó definíciónak a megalkotása megkérdőjelezné az uniós közösségi szabályozást, illetve gátolná az uniós szabályozás hatékonyságát. Pont fordítva! Ha belegondolunk, egyértelművé válik, hogy éppen a jogkövethetőségnek való meg nem felelés az, ami alappal vetheti fel az uniós fogalomnak, és arra épülően a Definíciónak a megkérdőjelezését. Nem is beszélve arról, hogy a túl szélesre szabott Definíció abból a szempontból is visszaüthet, hogy egyrészt jelentős és indokolatlan terheket róhat a jogkövetőkre, s ebből eredően ronthatja a jogkövetésnek az elvárési szintjét, másrészt pedig, hátrányosan befolyásolhatja a termelési folyamatokat az által, hogy annak következtében elmaradhat egyes anyagoknak termelésbe való visszaforgatása.

37. Összefoglalva megállapítható, hogy a Definíció válaszut elé állítja a jogalanyokat. Vagy követik azt - betartva a Ht rendelkezéseit még akkor is, amikor a Dolog de facto nem hulladék - vagy a józan ész szabályai szerint járnak el, felvállalva ekkor a Ht megszegésének minden jogkövetkezményét. Fentiek folytán, a Definíció – univerzalitása miatt - véleményem szerint nem tartható fel. Nemzetközisége ellenére, **felvethető az Alaptörvénybe való esetleges ütközése is**. Ezért a Definíciót nem tartom alkalmasnak a hulladék jogi fogalma szerepének a betöltésére.

Második rész

A Kvt 30 §-nak az elemzése

Elemzés

38. A Kvt 30. §-a szerint:

(1) A hulladékok környezetre gyakorolt hatásai elleni, a hulladékról szóló törvény rendelkezései alapján megvalósuló védelem kiterjed mindazon anyagokra, termékekre - ideértve azok csomagoló- és burkolóanyagait is -, amelyeket tulajdonosa eredeti rendeltetésének megfelelően nem tud, vagy nem kíván felhasználni, illetve, amely azok használata során keletkezik.

(2) A környezethasználó köteles a hulladék kezeléséről (ártalmatlanításáról, hasznosításáról) gondoskodni.

(3) A hulladékok kezelésére (ártalmatlanítására, hasznosítására) vonatkozó szabályokat kell alkalmazni a különböző tisztítási, bontási műveletek során leválasztott, illetőleg elkülönülő anyagok, a hulladékká vált szennyezett föld, továbbá a bontásra kerülő vagy bontott termékek esetében is.

39. A Kvt 30 §-a, a környezet hulladékokkal, és azok hatásaival szembeni jogi védelemének a generál klauzulája. A jogalkotó, megalkotásával egyrészt felállítja a jogi védelmet - meghatározva, hogy az mivel szemben (hulladék), mit (környezet), mely jogi eszközzel (Ht), milyen magatartás kifejtése

(kezelés) révén véd – másrészt pedig, egy értelmező rendelkezéssel, kiszélesíti a kezelésre vonatkozó szabályok alkalmazásának a tárgykörét. Ebből következően, a klauzula implicite határozza meg a hulladék jogi fogalmát, mégpedig kettős módon: általánosan és speciálisan.

40. Kicsomagolva az implicite szabályozást, a hulladék Kvt szerinti általános fogalma, az alábbiak szerint definiálható: *Hulladéknak minősül mindazon anyag, termékek - ideértve azok csomagoló- és burkolóanyagait is -, amelyeket tulajdonosa eredeti rendeltetésének megfelelően nem tud, vagy nem kíván felhasználni, illetve, amely azok használata során keletkezik.* (továbbiakban: **Általános Meghatározás**) Az Általános Meghatározás – a Definícióhoz hasonlóan - egy objektív és szubjektív alapú univerzális definíció.

41. A jogalkotó a Kvt-ben sem rögzítette az anyagnak és a terméknek a fogalmát. Mivel a termékek lényegében véve tárgyasult formában jelennek meg, ezért az Általános Meghatározás vonatkozásában, az „*anyag*” illetve a „*termék*” szavak alatt, a 9. sz. pontban már tisztázott, anyag és tárgy fogalmakat kell érteni. (Nem osztom tehát azon nézetet, miszerint a Kvt-t érintően, a termék szón, a 2012 évi LXXXVIII törvény 2 § 30. pontjában foglaltak értendők, mert azok csak az említett fogyasztóvédelmi jogszabály vonatkozásában relevánsak.) A jogalkotó – a Definícióét eltérően – az Általános Meghatározásnál a birtokos helyébe a tulajdonost léptette. A tulajdonos olyan személy - s ebben különbözik a birtokostól - akit a dolog birtoklásának a jogán felül, megilleti még a dologgal való rendelkezésnek a joga is, vagyis ő dönthet a dolognak a sorsáról (eladás, elajándékozás, átörökítés stb.). A tulajdonosnak a birtokos helyébe való lépése az „*anyag*” illetve a „*termék*” szavak értelmét érdemben nem érintette, ezért a 10. – 13. sz. pontokban, valamint a 17. sz. pontban foglaltak, az Általános Meghatározás vonatkozásában is relevánsak. Vagyis az Általános Meghatározás **tárgyi hatályát a Releváns Halmazba tartozó dolgok alkotják.** (Megjegyzem, hogy mivel a csomagoló és a burkolóanyag is anyag, ezért a külön való megnevezésük feleslegesen történt. Nevesítésük oka, csak a kétértelmű kizárására vonatkozó nyomatékosítással indokolható.)

42. A „*tulajdonosa eredeti rendeltetésének megfelelően nem tud felhasználni*” szövegrész egy adott tulajdonoshoz kötött objektív tényállapotra utal. Nevezetesen arra, hogy előállt egy olyan valós helyzet, amelynek a következtében, a dolog a tulajdonosa részéről, az eredeti rendeltetése szerint már nem használható fel, vagyis lényegét illetően, a dolog további felhasználása a tulajdonosa számára lehetetlenné vált. Nincs jelentősége annak, hogy a lehetetlenné válás milyen (pld. fizikai-, jogi stb.) okból következett be. Létrejöhet tehát az a dolog természetéből (azaz a dolog fizikai elhasználódásából, tönkremeneteléből) vagy a dolog környezetéből (azaz a technika fejlődése révén, a dolog fizikai használhatósága ellenére való elavulásából) adódóan, de a tulajdonos oldaláról is (pld. ha a tulajdonos elveszti a dolog működtetésére vonatkozó hatósági engedélyét stb.) Nincs jelentősége még annak sem, hogy a felhasználás lehetetlenné válása spontán módon magától (pld. a dolog ellopásából), vagy külső behatás hatására (pld. rongálás, természeti csapás, ellopás stb.) jött-e létre-, úgyszintén annak sem, hogy létrejöttében tulajdonosának a magatartása (cselekvése, mulasztása (pld. elvesztés)) közrehatott-e vagy sem, valamint, hogy a dolog más személy által, az eredeti rendeltetése szerint, netán még használható lenne-e. A dolog az objektív helyzetnek a beálltával, **a helyzet beálltával az időpontjában válik hulladékká.** Irreleváns, hogy az említett helyzet, átmenetileg állt-e elő vagy végleges jelleggel következett be, azaz a dolog még javítható vagy felújítható-e, a működési engedély elvesztése a jogorvoslat során okafogyottá válik-e stb. Megjegyzem, hogy - szemben a Definícióval - **az ellopott dolog, az Általános Meghatározás vonatkozásában, ellopásának a pillanatában már hulladékká válik.** Ezért az ellopott dolognak a visszaszerzésekor a tulajdonos már hulladékot kap vissza. Ugyanez mondható el a tulajdonosa által elvesztett-, de később megtalált dolog vonatkozásában is.

43. A „*tulajdonosa eredeti rendeltetésének megfelelően nem kíván felhasználni*” szövegrész értelmezésére a 22. sz. pontban írtak, megfelelően irányadók.

44. Az „*illetve, amely azok használata során keletkezik.*” kifejezés csak akkor bír értelemmel, ha az, az eredeti rendeltetésüknek megfelelő felhasználással bíró dolgokat érint. Vagyis olyan dolgokra vonatkozik, amelyekre sem objektíven, sem pedig szubjektíven még nem állt be a felhasználhatósági szempontú ellehetetlenülés. A kifejezés megalkotásával a jogalkotó célja feltehetően az lehetett, hogy megakadályozza a dolgok használatával kapcsolatban keletkező más dolgoknak a hulladék státusztól való mentesülését. A „*használata*” szó jogalkotó általi korlátozásmentes alkalmazásából eredően azonban, **a használat körébe mindazon használati mód beleértendő**, ami az életben csak előfordulhat. Így pld. a termelés is. Vagyis mindazon előállított gyártmány, amit a dologgal – annak használata során - előállítanak, az nem dolognak, hanem hulladéknak fog minősülni. Ugyanis a kifejezés alapján, használat során létrejövő más dolog, a hulladék státuszát már a létrejöttének a pillanatában elnyeri. A kifejezés pontatlanságából eredően, az Általános Meghatározás a józanésszel ellentétesen, a hulladékkört igen szélesre tolta ki, s ebből eredően maga is hulladékképzővé vált. Megjegyzem még, hogy a „*használata*” szó vonatkozásában, **közömbös a használó személye**, vagyis az, hogy a használó birtokosként, vagy pedig, tulajdonosként használja-e a dolgot.

45. Kicsomagolva az implicite szabályozást, a hulladék Kvt szerinti speciális fogalma, az alábbiak szerint definiálható: *Hulladéknak minősülnek a különböző tisztítási, bontási műveletek során leválasztott, illetve elkülönülő anyagok, a hulladékká vált szennyezett föld, továbbá a bontásra kerülő vagy bontott termékek.* (továbbiakban: **Speciális Meghatározás**) A Speciális Meghatározás, egy objektív alapú, meghatározott technológiákhoz kapcsolódó, s ezért nem univerzális, kiegészítő jellegű definíció, amelynek funkciója a rögzített technológiákhoz kapcsolódóan, a hulladék státusznak a beállítása.

46. Mivel a Speciális Meghatározás nem említi sem tulajdonost sem pedig birtokost, ezért annak tárgyi hatálya – eltérően az Általános Meghatározástól – elméleti síkon, olyan az anyagokra és termékekre is kiterjed, amelyek nem képezik tulajdonjognak a tárgyát, azaz nem minősülnek dolgoknak. Az esetek nagy számában azonban, itt is a Releváns Halmazba tartozó anyagok és termékek tekinthetők érdemi hulladékképzőnek.

47. A Speciális Meghatározás két technológiai műveletnek abszolvál hulladékképző státuszt. Nevezetesen a bontásnak és a tisztításnak. A jogalkotó kifejezésre juttatta tehát, hogy a tisztítási-, és a bontási műveleteket olyan preferált műveleteknek tekintti, amelyek során hulladék óhatatlanul keletkezik, s ezért szükséges az, hogy a leválasztott, illetve elkülönülő anyag, valamint a bontásra kerülő és a bontott termék vonatkozásában még kétség se merülhessen fel, hogy azok hulladéknak minősülnek. A leválasztott és az elkülönült anyag, valamint a bontott termék, a leválasztással, az elkülönüléssel illetve a bontással, **azok megvalósulásának a pillanatában válik hulladékká**, míg a bontásra kerülő termék vonatkozásában - mivel kilóg a sorból – csak azt lehet vélelmezni, hogy a hulladék státus ennél korábban, lényegében a **bontásra való rászorultságának**, ennek hiányában, **bontásra való szánásának a pillanatába áll be**.

48. A „*különböző*” szó kifejezésre juttatja, hogy nincs kivétel, a tisztítási és a bontási műveletek körébe az életben előforduló minden ilyen művelet beleértendő, akár átmeneti-, vagy végleges-, akár teljes-, vagy részleges-, akár önálló-, vagy más művelethez kapcsolódó részműveletről van szó. Mivel a javítás elképzelhetetlen a bontás nélkül, és mivel az említett műveletek a javítási művelet részműveleteiként is megjelennek, ezért kijelenthető, hogy – a józanésszel ellentétesen - **a minden javítás során, nem kijavított illetve nem megjavított anyag, termék, hanem hulladék jön létre**.

49. A „*hulladékká vált szennyezett föld.*” kifejezés tipikus esete annak, amikor valami önmaga által kerül definiálásra, s ebből a helyzetből eredően képzavar áll be. Ugyanis ha egy dolog elnyerte már a hulladék státuszt, és az alóli mentesülése nem következett be, akkor az, hulladék marad, ezért annak hulladékként való külön definiálását értelmetlennek tartom.

Összefoglalás

50. Az Általános Meghatározás hétköznapi megfogalmazása szerint, hulladék egyrészt minden tulajdonjog tárgyát képező, Releváns Halmaz körébe tartozó dolog (anyag, tárgy), amely eredeti rendeltetésének megfelelően, tulajdonosa részéről bármely okból már nem használható fel, illetve amelyre már beállt tulajdonosának azon szándéka, hogy azt a továbbiakban, az említett rendeltetésének megfelelően, már nem fogja felhasználni, másrészt minden olyan tulajdonjog tárgyát képező, Releváns Halmaz körébe tartozó olyan más dolog (anyag, tárgy), amely az ilyen dolgok használata során keletkezik.

51. A Speciális Meghatározás hétköznapi megfogalmazása szerint pedig, hulladék – függetlenül attól, hogy a Releváns Halmaz körébe tartozik-e vagy sem – minden olyan más anyag, amely az ilyen anyag tisztítása vagy megbontása során a leválasztással illetve az eredeti anyagtól való elkülönülésével jön létre, továbbá – függetlenül attól, hogy a Releváns Halmaz körébe tartozik-e vagy sem – minden bontásra szánt, vagy arra szoruló termék, valamint a megbontott termék és a hulladékká vált szennyezett föld.

Jogkövethetőség

52. Az Általános Meghatározás azzal, hogy a birtokos helybe a tulajdonost ültette, és a dolgok eredeti rendeltetésének szerepet adott, jelentősen csökkentette a Definíciónak a jogkövetére gyakorolt negatív hatását. Ugyanis a birtoklási lánc kiejtésével és a dolgok fizikai állapotának részben való figyelembe vehetőségével a jogkövethetőséget jobban az ésszerűség felé közelítette. De csak közelítette mert, egyrészt a dolgok eredeti rendeltetésének szerepét a dolgok tényleges fizikai állapotánál szelebbebbre vonta, másrészt a dologfajtáknak a differenciálást (pld. műkincs stb.) elmulasztotta. Viszont mindazt az előnyt, amelyet a Definícióval szemben a jogkövethetőség szempontjából az ésszerűséghez való jobb igazodással megszerzett, az „*illetve, amely azok használata során keletkezik.*” kifejezéssel – a használat univerzalitásának fenntartása miatt - egyben teljesen el is veszítette. A hulladék státuszának a javításhoz való kötésével, a Speciális Meghatározás is problémásan kapcsolódik a józan észhez és a hétköznapi élethez. Összegezve tehát megállapítható, hogy – hazai jogszabálynak való minősülésük ellenére - **a 37. sz. pontban említett konklúzió, mind az Általános, mind pedig a Speciális Meghatározás** (továbbiakban együttesen: **Meghatározások**) **vonatkozásában releváns.**

Kapcsolat

53. A speciális szabály mindig megelőzi az általános szabályt jogelv (továbbiakban: **Jogelv**) alapján, **a Definíció elsőbbséget élvez a Meghatározásokkal** szemben. Így a Meghatározások csak akkor juthatnak szerephez, ha a Ht és így a Definíció is, valamilyen okból nem alkalmazható. Ilyen ok lehet az, amikor a dolog nem sorolható be az un Szűkített Releváns Halmazba, vagyis amikor, a Ht tárgyi hatálya az adott dologra (pld. radioaktív anyag) nem terjed ki. Ennek fennálltakor a Meghatározások kerülnek előtérbe. Sorrendben – a Jogelv alapján - először a Speciális, majd ha az nem alkalmazható, akkor az Általános Meghatározás.

Harmadik rész

A Ht 5 § (2) bekezdése utolsó mondatának az elemzése

54. A Ht 5 § (2) bekezdésének utolsó mondata szerint, „*Az anyag vagy termék, illetve melléktermék a gyártásfelhasználás ciklusból történő kilépésekor válik hulladékká.*” (továbbiakban: **Fogalom**)

Elemzés

55. A Fogalom egy a Ht-ben eldugott, törvényi értelmezésnek nem minősülő, az adott bekezdés vonatkozásában is utolsó mondatként fellelhető, objektív alapú, speciális szabály. Tartalmazza mindazon, a fentiekből már ismert fogalom elemeket, amelyek alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a hulladék jogi fogalmának tekintendő.

56. Az anyag és a termék fogalmát fentebb már ismertettem. Új hulladékképzőként viszont – álláspontom szerint feleslegesen – a Fogalomban megjelenik a „*melléktermék*” is, amelynek definíciója, a Ht 8 §-ból ismerhető meg. Idézését mellőzöm, tekintettel arra, hogy a melléktermék is termék. Megemlítem, hogy a 46. sz. pontban foglaltak, a Fogalom vonatkozásában is relevánsak.

57. A jogalkotó a gyártásfelhasználás ciklusának a fogalmát, nem határozta meg. A nyelvtanilag az egy szóként való megjelenéséből eredően megállapítható, hogy egy egységes, két fő ciklusrészből (egy gyártási ciklusrészből és egy felhasználási ciklusrészből) álló ciklusról van szó. Mivel a Fogalom személyfüggetlen, ezért csak a ciklusrészek adhatnak eligazítást arra nézve, hogy potenciálisan ki minősülhet majd egy adott pillanatban hulladékbirtokosnak. Nevezetesen majd az, aki az adott ciklusrész relevánssá válása esetén, az anyagot illetve a terméket birtokolja. A leendő potenciális hulladékbirtokosok, valamint a kitermelőből, gyártóból, forgalmazóból, felhasználóból álló terméklánc oldaláról nézve azonban levezethető, hogy a ciklus - megneveztetésétől függetlenül – valójában nem két, hanem több, az említett terméklánci elemekhez igazodó ciklusrészből áll. A ciklus, és a ciklusrészek határvonalai, a ciklus és a ciklusrészek kezdetének és végének az időpontjai konkrétan sohasem lesznek megállapíthatók, ha a ciklusra univerzális fogalomelemként tekintünk. Ezért a véleményem az, hogy a ciklus mindig csak relatívan, azaz, az adott konkrét anyagra illetve termékre vonatkoztatva értelmezhető. Ekkor van ugyanis lehetőség arra, hogy a ciklusnak a létrejötte, fennállása illetve megszűnése, továbbá a ciklusrészek egymástól való elhatárolásának a lehetősége a gyakorlatban is megállapíthatóvá váljon.

58. A „*ciklusból történő kilépésekor válik hulladékká.*” kifejezés értelmében, az anyag és a termék a ciklusból való kilépésének a pillanatában nyeri el a hulladékstátuszt. Mindaddig tehát, amíg a kilépés nem következik be, az anyag és a termék csak potenciális hulladékképzőnek tekintendő. A kilépés oka, módja, időpontja, továbbá a kiléptető személye, közömbös, vagyis nincs jelentősége annak, hogy a kilépésre milyen okból (fizikai elhasználódás, megadás, elavulás stb.), hogyan (cselekvéssel, vagy nem tevással stb.), mikor, vagyis a ciklusnak mely ciklusrészből, ki által (tulajdonos, birtokos stb.) kerül sor.

Jogkövethetőség

59. A Fogalom közelít legjobban az életszerűséghez. Egyszerű, könnyen érthető, és levezethető belőle a 26. sz. pontban említett Nézet. Ezért úgy vélem, hogy **a Fogalom tekinthető a hulladék igazi környezetvédelmi jogi fogalmának.**

Kapcsolat

60. A Fogalom - a Ht-ben való elhelyezkedéséből eredő specialitása, valamint a Jogelv folytán – elsőbbséget élvez mind a Definícióval, mint pedig a Speciális, és az Általános Meghatározással szemben. Sokat gondolkodtam azon, hogy vajon a Fogalom összekapcsolható-e a Definícióval. Végül arra a következtetésre jutottam, hogy nem, mert a kilépéshez semmiféle formában sem tudtam hozzáilleszteni a megválást, a megválásnak a szándékát, és a megválásnak a kötelezettségét. A kilépésnek a hulladék státuszt keletkeztető hatása ugyanis sehogy sem egyeztethető össze a Definíció ugyanezen

hatásával. Két önálló egymástól élesen elhatárolható definícióról van tehát szó, amelyek közül csak a **Fogalom állja ki a jogkövetketőségnek a kritériumát.**

Befejezés Összefoglalás

61. Fentiekből látható, hogy a jogalkotó mind a Ht-ben, mind pedig a Kvt-ben, egy speciális és egy általános hulladékfogalomnak a megalkotásával definiálta a hulladéknak a jogi fogalmát. E fogalmak sorrendje – figyelemmel az 53. és az 60. sz. pontokban foglaltakra – az alábbi: Fogalom – Definíció – Speciális Meghatározás – Általános Meghatározás. E sorrendben a hátrébbálló csak akkor jöhet szóba, ha az előtte álló definíció nem alkalmazható. **Ezek közül csak a Fogalmat tartom a hulladék tényleges és jogilag korrekt fogalmának.**

62. Az eddigi joggyakorlatban meghozott határozatok, ítéletek során - feltehetően az erre irányuló előterjesztéseknek a hiányában - a fentebb hivatkozott definíciók jogkövethetőségi szempontú alkalmaságának, és az Alaptörvénynek való megfelelésének a vizsgálata elmaradt. Ezért a jövőben kibontakozó jogalkalmazásra, és ítélezésre vár e feladat. Csak remélni tudom, hogy a fenti eretnek gondolataimmal kapcsolatban, egyszer talán majd visszaigazolást kaphatok!